

Sygn. akt IV U 631/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2014r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania S. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 11 czerwca 2014r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. O. prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2014r.;

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 631/14

UZASADNIENIE

Skarżący S. O. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 11 czerwca 2014r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Ubezpieczony podniósł, że również w okresach kwestionowanych przez pozwanego wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku garbarza i aparatowego suszarni, na dowód czego zaproponował zeznania świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie po przeprowadzeniu dowodu z akt osobowych skarżącego ze spornego okresu zatrudnienia. Powołano się m.in. na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami, dalej powoływane jako rozporządzenie RM z 1983r.). Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca udokumentował w postępowaniu administracyjnym 13 lat, 8 m-cy i 10 dni pracy w warunkach szczególnych. Spornych okresów nie uwzględniono, gdyż odnośnie pracy na stanowisku garbarza przedłożone dokumenty nie potwierdzają jednoznacznie, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Z kolei okres pracy na stanowisku aparatowego suszarni nie był rozpatrywany z uwagi na nieprzedłożenie ani świadectwa pracy w warunkach szczególnych, ani innych dowodów na tę okoliczność, np. archiwalnej dokumentacji osobowej, a przy tym stanowisko aparatowego suszarni nie zostało wymienione w przepisach resortowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2014r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 1 lipca 1972r. do dnia 20 lutego 1973r. wnioskodawca jako pomoc ślusarska w Spółdzielni Pracy (...) w O. Zakład Produkcyjny w Z..

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy k. 18 akt emerytalnych)

W okresie od dnia 16 marca 1973r. do dnia 29 lutego 1980r. ubezpieczony był zatrudniony jako garbarz w Spółdzielni Pracy (...) Zakładach (...) w E. Zakład w Z., przy czym początkowo w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś od dnia 1 stycznia 1977r. w wymiarze 41 godzin tygodniowo, a od dnia 1 listopada 1977r. po 7 godzin dziennie.

(bezsporne co do okresu zatrudnienia, w pozostałym zakresie świadectwo pracy i odpisy angaży i umów k. 19 i 69-76 akt emerytalnych, zeznania z rozprawy w dniu 13 października 2014r.: świadków K. K., H. S. i J. Ż. oraz wnioskodawcy)

W okresie od dnia 1 marca 1980r. do dnia 31 grudnia 1983r. skarżący pracował jako aparatowy suszarni w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Z. Zakład (...) w Z.. Praca polegała na obsłudze przy pomocy pulpitu sterowniczego urządzenia do suszenia trawy gorącym powietrzem i kontroli pracy tego urządzenia.

(bezsporne co do pracodawcy, okresu zatrudnienia i nazwy stanowiska, w pozostałym zakresie zeznania z rozprawy w dniu 13 października 2014r.: świadków D. L. i E. S. oraz wnioskodawcy)

W okresie od dnia 3 stycznia 1984r. do dnia 21 sierpnia 2000r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z o.o. w C., przy czym nie krócej niż do dnia 25 kwietnia 1992r. jako garbarz, zaś nie później niż od dnia 4 maja 1995r. jako palacz kotłów wysokopięnych. Między tymi datami wnioskodawca był pracownikiem grupy remontowo-budowlanej.

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy, umowy, angaży i zakresy czynności k. 24 i 77-87 akt emerytalnych)

Wnioskodawca nie miał innych okresów ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1999r.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie, przy czym należy zaznaczyć, że wobec okoliczności, które można było ustalić dopiero w toku postępowania sądowego.

Wstępnie należy przybliżyć podstawę prawną wniosku, co pozwoli ograniczyć omówienie okoliczności faktycznych tylko do tych, które były istotne dla rozstrzygnięcia. Wobec tego trzeba wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do §4 rozporządzenia RM z 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z §2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których

praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganego okresu 25 lat ubezpieczenia, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Pozwany nie kwestionował, że pracą ubezpieczonego w warunkach szczególnych było zatrudnienie na stanowiskach określanych w angażach jako po pierwsze garbarz w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. od dnia 2 stycznia 1976r. do dnia 31 października 1977r. i od dnia 3 stycznia 1984r. do dnia 25 kwietnia 1992r. z wyłączeniem dni nieobecności oraz po drugie palacz / palacz kotłów wysokoprężnych od dnia 4 maja 1995r. do dnia 31 grudnia 1998r. z wyłączeniem 1 m-ca i 12 dni okresów pobierania zasiłków chorobowych. Te niesporne okresy wynosiły łącznie 13 lat, 8 m-cy i 10 dni.

Wstępnie należy wyjaśnić, że pozwany nie zauważył, iż wymiar pracy 41 godzin zamiast 46 godzin został wprowadzony w Spółdzielni (...) już od początku 1977r. (aneks k.72 akt emerytalnych), a nie od dnia 1 listopada 1977r., co skutkuje skróceniem okresu bezspornego o 10 m-cy. Z drugiej strony nie było podstawy do odliczania wnioskodawcy okresów zasiłkowych po dniu 14 listopada 1991r. w oparciu o art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej. Wynika to z ugruntowanego już stanowiska judykatury, ukształtowanego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. w sprawie I UK 12/11 (LEX nr 989126). Po korektach związanych z opisanymi tu okolicznościami okresy niewątpliwej pracy skarżącego w warunkach szczególnych wynosiły łącznie 12 lat, 11 m-cy i 19 dni. Badaniu w postępowaniu dowodowym podlegał więc okres brakujący do pełnych 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, czyli 2 lata i 11 dni.

Wprawdzie wnioskodawca nie przedłożył za sporne okresy prawidłowego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, a zgodnie z §2 ust. 2 rozporządzenia RM z 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jednak świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Trzeba wobec tego wyjaśnić, że art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych. Obowiązujące w tym zakresie i przywoływane wyżej rozporządzenie RM z 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynikało, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – jest to regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W wykazie A, stanowiącym załącznik do przywołanego rozporządzenia, w dziale VII. „W przemyśle lekkim” pod poz. 10. wymienia się prace w magazynach skór surowych (garbarnie, skup), zaś pod poz. 11. prace przy garbowaniu i wykańczaniu skór. W ocenie Sądu intencją prawodawcy było uznanie za prace w warunkach szczególnych pracowników obsługujących cały proces obróbki skór, co potwierdzają przepisy resortowe, wydane w oparciu o §1 ust. 2 rozporządzenia RM z 1983r., w tym wypadku uchwała nr 80/83 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy w sprawie pracy wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy, która do powołanych wyżej pozycji wymienia stanowiska nie tylko stricte garbarzy (z podziałem na garbarzy działów mokrego i garbunkowego oraz wykańczalnika), ale i różnorodne stanowiska pomocnicze,

począwszy od solarza czy sortowacza, a skończywszy na robotniku magazynowym i transportu wewnętrznego, czy sprzątaczu pomieszczeń.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że praca wnioskodawcy w okresie od dnia 16 marca 1973r. do dnia 1 stycznia 1976r. na stanowisku obrabiacza skór, polegająca na ich moczeniu, mizdrowaniu i dwojeniu, w istocie była pracą na stanowisku garbarza działu mokrego. To, że skarżący przez cały pierwszy okres zatrudnienia w Spółdzielni (...) (lata 1973-1980) był garbarzem, potwierdzają nie tylko spójne zeznania świadków K. K., H. S. i J. Ż. oraz ubezpieczonego, ale i świadectwo pracy k.19 akt emerytalnych, gdzie za cały okres tej pracy wskazano stanowisko „garbarz”. Dowodzi ono, że pierwotnie z zakładu pracy skarżącego używano nietypowego określenia stanowiska garbarza w dziale mokrym. W ocenie Sądu nie ujawniły się żadne przesłanki, które mogłyby skutkować odmową przyznania waloru wiarygodności zeznaniom świadków, z których wynika, że stanowisko obrabiacza skór to w rzeczywistości stanowisko garbarza w szerokim znaczeniu tego słowa (znaczenie wąskie odpowiadałoby w rozumieniu przepisów resortowych tylko pracy garbarza działu garbunkowego). Skarżący niewątpliwie pracował na tym stanowisku w dziale mokrym w pełnym wymiarze czasu pracy od początku zatrudnienia (16 marca 1973r. – angaż k. 69 i 70 akt emerytalnych) do przeniesienia do działu garbunkowego (2 stycznia 1976r. – umowa k. 71 akt emerytalnych), czyli przez okres 2 lat, 9 m-cy i 17 dni, a więc przez okres wystarczający, aby uzupełnić do 15 lat okres bezspornej pracy w warunkach szczególnych. Czyni to zbędnym odnoszenie się do zarzutów skarżącego dotyczących wymiaru jego pracy w latach 1977-1980 i pracy na stanowisku aparatu suszarni. W tej drugiej kwestii wystarczy zaznaczyć, że w dziale X. „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” wykazu A rozporządzenia RM z 1983r. nie wymienia się prac w suszarniach trawy. Wprawdzie w dziale XIV. „Prace różne” tego samego wykazu wymienia się w punkcie 11. prace w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania, jeżeli temperatura powietrza w tych suszarniach przekracza 35°C, jednak skarżący wymogu dotyczącego temperatury w żaden sposób nie wykazał.

Sąd pominął dowód z akt osobowych wnioskodawcy z uwagi na dostateczne wyjaśnienie okoliczności spornych, do czego podstawę stanowił art. 217§3 kpc. Nie ma podstaw, aby przypuszczać, że w aktach osobowych dotyczących lat 1973-1976 byłyby inne jeszcze dokumenty dotyczące zakresu czynności wnioskodawcy, niż te które wnioskodawca już przedłożył (k.69-87 akt emerytalnych). Te zakresy czynności, którymi archiwum dysponowało (z lat późniejszych) zostały przecież złożone (k.85 i 87 akt emerytalnych). Trzeba przy tym zaznaczyć, że w sprawie IV U 667/14 tutejszego Sądu ustalono, że archiwum prowadzone przez (...) sp. z o.o. w O. zawiesiło działalność i nie udostępnia dokumentacji osobowej.

Udowodnienie przez wnioskodawcę – należy podkreślić, że dopiero na etapie postępowania sądowego, gdyż przy pomocy zeznań świadków – iż zachodzą wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanej emerytury, skutkowało po pierwsze zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i przyznaniem prawa do tejże emerytury od 1. dnia miesiąca, w którym złożono wniosek o świadczenie (art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej; punkt I. wyroku) oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkt II. wyroku).